

DE PREANGER-BODE

Nieuws- en Advertentieblad voor de Preanger Regentschappen, Banjoemas en Bagelen.

Redacteur J. FABRICIUS, Bandoeng.

TELEFOON No. 20 (huis).

„ „ 59 (bureau).

Verschijnt dagelijks, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs f 3.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Advertentiën voor de 5 woorden 20 cents. Grootte letters naar plaatsruimte, tegen f 0.15 per regel en per kolom gewone druk.

Uitgevers en Administrateurs

DE VRIES & FABRICIUS Bandoeng.

Agent Nederland: J. A. SLEESWIJK, Amsterdam.

te Batavia: AUGst WAARDENBURG.

EERSTE BLAD.

Dit nummer bestaat uit twee bladen:

Inhoud:

Van het tweede blad:

Brieven uit Batavia; Feuilleton.

Postkantoor.

Sluiting der Fransche Mail.

MAANDAG 31 Juli.

Voor Europa, Afrika, Amerika, Australië, China, Japan, Britsch-Indië, Straits-Settlements, Sumatra's Oostkust, Atjeh, Riouw en Pontianak.

Te Bandoeng moeten de poststukken vóór elf uur des ochtends ten kantore gebracht worden.

Nederlandsch-Indië.

BANDOENG, 25 Juli 1899.

Het ss. *La Seyne*, met de fransche mail aan boord, is gisterochtend om tien uur van Singapore naar Priok vertrokken.

De sympathie van den Czaar aller Russen voor de fransche republiek is aan het tanen. Nu, deze heeft het er in den laatsten tijd dan ook wel naar gemaakt en de Czaar is de eenige niet die atkeer gevoelt van Marianne's intrigues inzake de ellendige Dreyfus-historie. Niettemin is de vorm, waaronder hij op de wenschelijkheid van het koningschap zinspeelt, verrassend en zal men over die mooie felicitatie aan Louis Napoleon nog wel heel wat hooren.

Wij vernemen dat op de jongste theeveiling te Amsterdam de prijzen zeer gedrukt waren, hetgeen hier wordt gehouden voor een gevolg van het à tout prix aanbieden op de Londen-sche markt.

Laat ons hopen, dat de daling van korten duur moge zijn. De Java-cultuurmannen hebben het waarlijk al zwaar genoeg te verantwoorden.

Flaneur schrijft aan de *Preangerbode*:

Een goed idee is het zeker onze woonplaats uittebreiden door nieuwe wegen te maken, waar europeanen hunne tabernakelen zullen kunnen opslaan, maar als ik bedenke dat ook dáár straatverlichting noodig zal zijn en nu reeds op vele punten de lantaarns zoo innig melancholiek branden, dan vraag ik me bezorgd af op welke gloeiende spijkers onze oogen geregaleerd zullen worden als er nog meer heiligen hunne lichtjes komen eischen en men dus nog zuiniger met de petroleum zal moeten zijn.

Ook ontbreekt aan reeds bestaande door europeanen bewoonde buurten nog heel wat om ze een ideaal van netheid te noemen, ontzierd als ze worden door warongs en andere inlandsche krotten.

De Chineesche meubelloosden tegenover het station, met hun niet eens geverfde voorzijden, zijn ook geen wonderen van architectonische schoonheid, waarop het oog van den Bandoeng binnenkomenden vreemdelyk met welgevallen rust.

Het is daarom jammer dat niet meer, of niet met beter succes, pogingen worden gedaan om die buurten, waar reeds europeanen goede huizen hebben gebouwd, meer uitsluitend door hen bewoond te krijgen.

Over onze passar durf ik haast niet te spreken, want die is zóó dat maar heel weinig dames den moed hebben er zelf inkoop te gaan doen en het kleine aardige gardoehuisje, dat er vóór staat, is met zulk een vieze rommel naast en achter zich, daar geheel misplaatst.

Een paar flinke passarloosden zouden voor één plaats als Bandoeng waarlijk geen weelde zijn. Thans is de passar een oord van ver-

schrikking voor onze zuinige huismoeders, maar daarom juist een dorado voor onze diefachtige keukenmeiden, die de eerstgenoemden in zake blanja passar geregeld bij den neus nemen.

De aan den hoofdinspecteur der cultures toegevoegde controleur P. K. W. Kern wordt naar Malang overgeplaatst.

De civiel geneesheer te Tasikmalaja J. R. Berghuis is op verzoek eervol als zoodanig ontslagen.

Een telegram uit Calcutta van 7 Juli meldt dat tengevolge van het optreden der koopers van thee te Londen, de producenten al hun thee teruggetrokken en geweigerd hebben voor Londen te verkoopen. Er werden 20.000 kisten uit de markt genomen. Eenparig steunen de planters het streven der associatie van thee-importeurs.

De te Amsterdam op 8 Juni jl. in veiling verkochte 72 kisten en 287 balen gouvernements kinabast hebben bruto ongeveer f 36.500 opgebracht. De verkregen middelprijs bedraagt per 1/2 KG. 48⁷⁴ cents tegen 56⁶⁵ cents in de vorige veiling.

Voor de verschillende soorten waren de middelprijzen als volgt: Succirubra f 0.34³¹ en Ledgeriana f 0.52³⁶, terwijl de unitprijzen, in de vorige veiling 8^{1/2} cent bedragende, nu is aan te nemen op 8^{1/4} cent.

Te Djokjakarta is jl. Vrijdagavond overleden de rijksbestuurder Raden Adipati Danoe Redjo, zwager van den sultan aldaar.

De heer J. Valk, laatst hoofdonderwijzer te Soerabaja, is, luidens de Soerabaja Courant, te Tandjong-Priok aan boord van het stoomschip *Koningin Wilhelmina*, waarmede hij de reis naar Europa zou maken, overleden, in den ouderdom van 54 jaar.

Luitenant v. R., zoo schrijft de Mac.-Ct., eenige dagen geleden in kampong Lajang rijdende, hoorde in zijne nabijheid het hulpgeroep eener vrouw. Op het geluid afgaande, kwam hij op de plaats des onheils en zag daar de hulproepende vrouw, omringd door eenige met ontbloote krissen gewapende inlanders, die op het punt stonden, hunne wapens tegen haar te gebruiken. Op het gezicht van een officier stonden de booswichten, die allermint op een Europeaan in hunne nabijheid hadden gerekend, beteuterd te kijken. Op sommatie legden zij hunne wapens neer en volgden genoemden officier, die hen aan de politie overleverde; en aldus werd door dit flinke optreden de arme vrouw van een wissel dood gered.

Liberia-koffie. — Op het oogenblik is de gemiddelde marktprijs van Liberia-koffie nog altijd f 10. — en weer lager dan die van Java-koffie, waaruit moet opgemaakt worden men de laatste nog preferereert. Sommigen mogen dat als een vooroordeel beschouwen tegen een nieuw product, dat zich baan tracht te breken, maar wij planters moeten trachten dat vooroordeel te ontzenuwen door ons te blijven toeleggen op eene uitmuntende bereiding en dan bestaat er wel kans, dat de Liberia-koffie in een niet verwijderden toekomst het pleit zal winnen.

Naarmate de aanvoer van goede Liberia toeneemt en die van Java-koffie afneemt, zal de smaak zich wijzigen en aannemende dat Brazilië niet altijd groote oogsten zal opleveren, doet ons de verwachting koesteren men de Liberia-koffie, beter zal gaan appréciëren. Wij zagen hetzelfde met de thee.

Naarmate de aanvoeren van goede Britsch-Indisch, Ceylon en Java theeën toenamen, heeft zich de smaak der consumenten gewijzigd, zoodat de Chineesche theeën op de Europeesche markten bijna geheel zijn verdrongen en een ieder zal ons toegeven, dat het verschil in smaak tusschen China en in Indische thee veel geprononceerder is dat die tusschen Java en Liberia-koffie. Jaarverslag Bat. Lb. Ver.

Men schrijft ons uit Ternate dd. 30 Juni:

De plotselinge dood van den zendeling Bink op Roon heeft onder zulke bijzondere omstandigheden plaats gegrepen, dat vermoedens van vergiftiging gewettigd zijn. De heer B. was niet bedlegerig maar gevoelde koorts, weshalve hij een zijner Papoesche pleegkinderen last gaf een chinine-drankje voor hem klaar te maken. Na dit ingenomen te hebben, begon hij geweldig te braken, verloor daarop spoedig het bewustzijn en was in korten tijd voor goed ontslagen.

Omtrent de 2 vermoorde jagers Ibrahim en zijn collega, die in dienst waren van den heer C. van der Meer te Ternate, is bekend geworden dat zij overvallen en afgemaakt zijn, terwijl zij water in bamboezen op den schouder droegen en verder dat hunne lijken op een gruwelijke wijze zijn misvormd. Nog een jager van denzelfden heer v. d. Meer werd vermoord in de Humboldsbaai en eveneens van al zijne goederen en wapens beroofd. Lust tot moord en roof zijn de drijfveeren tot deze daden en vinden de schurken te meer aanmoediging door de voortdurende non-interventie van het tegenwoordig Hoofd van Gewestelijk Bestuur, die in vermaningen en het uitdeelen van tabak de Papoeas op het rechte spoor wil houden. Enfin de Pruijs van der Hoevens en de rijksdaalder politiek is nog niet uitgestorven, men ondervindt het hier helaas maar al te zeer. Nu een ander stukje maar in hetzelfde genre.

23 April jl. hebben de Papoeas van Jopanggar, den handelaar Herman Schmidt, die te Kajob (eiland Roon) was, gevangen genomen op een tijdstip dat de inboorlingen van Kajob naar Moor op roof waren uitgegaan.

De aanleiding tot dit feit was, wat de Jopanggars een schuld hadden van ± 800 gld. bij J. M. Ondang op Roon, die zij niet wilden betalen, zoodat de anacoda van deze, een zekere Manuel Koemadang hun toen 2 geweren afnam om pressie uit te oefenen. Hierover werden ze verbitterd en wreekten zij zich op Herman Schmidt, verder medenemende 1 geweer en 1 revolver met patronen. De gevangene werd aan handen en voeten gebonden, ontving slecht eten, werd gruwelijk mishandeld en kon eerst na het betalen van een grooten losprijs worden in vrijheid gesteld.

12 Mei d. a. v. kwamen eenige handelaars overeen om aan de Jopanggars dit stukje betaald te zetten en werden hierin geholpen door andere Papoesche stammen, die natuurlijk onmiddellijk bereid waren een handje te helpen toen het een kloppartijtje gold, waarbij ongetwijfeld koppen buit gemaakt konden worden. De uitrukkende expeditie telde 127 Papoeas en 3 Tern. handelaren, w. o. 40 geweerdragenden, verdeeld over 7 groote prauwen, die flink doorroeiende in den nacht van 14 op 15 Mei Jopanggar bereikten, alwaar ze zich verdekt opstelden om den morgen af te wachten. Tegen 6 uur met zonsopgang begon de slag, met een hevige geschiet aan weerskanten zoowel met pijlen als kogels en bleek het aldaar dat de vijand over een flinke hoeveelheid geweren en ammunitie had te beschikken, waarvan hij evenwel op een meer luidruchtige dan doeltreffende manier gebruik maakte. Doch de tegenstand der Jopanggers diende slechts om hun neerlaag des

te gevoeliger te maken, zoodat zij met achterlating van een 4 tal dooden en medeneming van talrijke gekwetsten den aftocht bliezen. 't Is nu maar te hopen, dat de handelaren op Doreh eveneens de handen ineenslaan om de moordenaars te tuchtigen die, deel hebben genomen aan den verschrikkelijken moord op Ibrahim en zijn metgezel. Gebeurt dit niet en laten de handelaars zich maar bij voortdoring berooven en kelen als lammeren, dan is het einde van de rampen niet te overzien, want op het Bestuur valt niet te rekenen.

Toen de Resident Horst op zijn laatste reis op Roon vertoefde, dreugde hij de handelaren, die de Japangar-expeditie hadden volbracht, met minstens 20 jaar verbanning en andere zware straffen en het gerucht loopt, dat notre brave Resident een heele scheepslading tabak met de noodige bonbons »fin de siècle" bij Stam & Weijns heeft besteld, ten einde dit den Jopangars aan te bieden als vergoeding voor het doorgestane leed.

Met de vestiging op Manokwarie gaat het niet hard vooruit, de gebouwen missen allen nog hun omwanding en de Camphuis, hier 21 Juni jl. van N. -Guinea aankomende, bracht weer een 3 tal zieken van bovengenoemde plaats mede. Omtrent den overval op Gorapin door berg-Alfoeren op Tidoreezen gepleegd en eenigen tijd geleden in de Mak. Courant opgenomen, luidt een officieel bericht aan de N.-I. regering: dat de rust aldaar hersteld is door Ternataansche en Tidoreesche hulptroepen. De waarheid evenwel is, dat de Sultans van bovengenoemde rijkjes een corra-corra op brandwacht hebben gestationneerd op Gorapin, maar dat geen Alfoeren zijn ontmoet, hengeen natuurlijk te verwachten was. En evenmin durven tot nu toe Tidoreezen zich vestigen tusschen Oba en Gorapin (Halmheira) uit vrees voor de Alfoeren, zoodat het plaatsen van een prauw op brandwacht een nuttelooze formaliteit is en tot niets dienende.

Zoo weinig is de toestand daar betrouwbaar, dat de Ned. N. Guinea Mij. de bewaking van haar prachtige en kolossalen veestapel op Oba geheel heeft ingetrokken, uit vrees de levens dier menschen bij voortdoring bedreigd te zien. Als men nu nagaat, dat thans zeker voor een 40 mille onbeheerd rondloopt, dan kan men wel begrijpen dat de Mij. in casu zulke maatregelen niet zou nemen, indien er geen ernstig gevaar dreigde. Eere die Mij. die het leven van menschen hooger stelt, dan verlies van kapitaal. Mak.-Ct.

De Hamburg-Amerika linie, de grootste reederij der wereld, en de Nord Deutsche Lloyd zijn, luidens de Makassar Courant, voornemens die plaats optenemen in hunne nieuw geopende lijn Hamburg-Java-Manilla, waardoor Makassar een geregelde maandelijksche directe verbinding met Europa zal verkrijgen.

Het hoofddoel dezer stoomvaartverbinding is om het lastige, dure en tijdroovende overladen te Singapore te vermijden. Deze lijn zal dus Singapore benadeelen ten bate van Makassar, wat dan ook wel mag, nadat Singapore reeds zoolang onze haven concurrentie heeft aangedaan, door vele goederen uit Menado, Gorontalo en de Molukken direct tot zich te trekken met voorbijgang, en derhalve ten nadeele, van Makassar. Immers, wanneer er van hier uit eene directe stoomvaartverbinding met Europa zal tot stand zijn gekomen, is het te verwachten, dat de producten, die thans via Singapore gaan, alsdan te Makassar zullen komen. Behalve de handel te Makassar, zal dus ook de Pakketvaart hierbij profiteeren, daar de directe stoomvaartverbinding van Menado en Gorontalo met Singapore wordt bewerkstelligd door Engelsch-Chineesche booten. En dat men werkelijk er de voorkeur aan zal geven, de goederen via Makassar te verschepen, is, hoewel men niet veel aan onkosten zal besparen, aan geen redelijken twijfel onderhevig. Vooreerst toch zal men eene Nederlandsch-Indische haven liever willen bevoordeelen dan eene vreemde, indien daaraan geen nadeel is verbonden; doch voornamelijk zal men van harte gaarne Singapore vaarwel zeggen, omdat men meer dan eens heeft moeten ondervinden, dat men bij de overlading te Singapore op gruwelijke wijze werd bestolen. Zeer dikwijls toch werden hier of in Europa kisten en balen, waaraan uiterlijk niets was te bespeuren en die dan ook zonder enig protest werden aangenomen, van hun oorspronkelijken inhoud beroofd bevonden, waarvoor men dan niets als steenen in de plaats vond. Wie meer hierover wenscht te weten, verwijzen wij naar het

laatste jaarverslag vande Kamer van Koophandel en Nijverheid alhier, waarin men de tusschen deze Kamer en onzen Consul te Singapore, Jhr. Mr. De Vicq, over deze aangelegenheid gevoerde correspondentie kan vinden.

Aangaande den dood van den russischen czarewitsj bericht een Reuter-telegram van 17 Juli dat officieel is opgegeven dat hij overleed tengevolge van een verbloeding in de longen tijdens een tochtje op een motor-fiets. Hij reed geheel alleen; in zijn laatste oogenblikken werd hij bijgestaan door een boerenvrouw.

Van 6 Mei tot 1 Juli zijn te Hongkong 1116 pestgevallen voorgekomen, waarvan 1055 met doodelijken afloop. Den 30sten Juni waren er 14 gevallen, terwijl 16 aan de ziekte bezweken; den 1sten Juli waren deze cijfers 15 en 15.

Te Hongkong waren den 8sten Juli 17 gevallen van pest en evenveel sterftegevallen tengevolge van deze ziekte.

Een proces tegen den apostel Paulus. — Een Atheensch blad vertelt het volgende: Een Grieksche weldadigheidsvereniging te Konstantinopel wilde onlangs onder de Grieksche kolonisten een collecte houden. Er werd een circulaire verzonden, waarin een toepasselijk citaat uit den brief van den apostel Paulus aan de Galaten was opgenomen. Eenige dagen na het verschijnen der circulaire, werd de eigenaar van de drukkerij, waar het stuk gedrukt was, met het bezoek vereerd van een Turkschen politiek-agent, die hem het adres vroeg van een »zeker Paulus", die aan de bewoners van . . . . Galata (een voorstad van Konstantinopel) revolutionaire woorden had gericht. De drukker, die moeite had zich goed te houden, antwoordde, dat bedoelde Paulus reeds meer dan 1800 jaar dood was. Dit nam de politiek-dienaar echter zeer kwalijk op, daar hij meende, dat men hem voor den gek zocht te houden. Het gevolg was, dat de drukker, die weigerde het adres op te geven, eenvoudig werd ingerekend, en de tusschenkomst van de Grieksche overheid was noodig om de invrijheidstelling van den drukker te verkrijgen.

Te Rome is tegenwoordig een kwestie aan de orde, die, van hoe weinig actueel belang ook, alle andere die betreffende de gezondheid van den Paus, de verandering van ministerie, de amnestie van de journalisten, enz. enz. op den achtergrond dreigt te dringen. Er is een soort van grafkelder opgegraven van zeer ouden bouw met een hoop beenderen er in. Enkele oudheidkundigen waren dadelijk bij de hand om te beweren, dat het de beenderen van Romulus en Remus waren, het broederpaar, dat, volgens de overlevering, Rome zou gesticht hebben. Natuurlijk kwamen hier andere oudheidkenners tegen op. Sommigen beweerden zelfs, dat het geen menschen-, maar dierenbeenderen waren en de geleerde zoölogen gaven hun gelijk. Hetgeen niet verhinderd heeft, dat de geheele bevolking van Rome, die half van de oudheden leeft, in een fellen strijd gewikkeld is om die beenderen. En de elementen van oneenigheid zijn nog vermeerderd, doordat de eerstgenoemde oudheidkundigen, om toch in zekeren zin gelijk te kunnen hebben (ook deze soort van menschen kunnen fanatiek zijn!) nu beweren, dat de beenderen afkomstig zijn van offers aan de schimmen van Romulus en Remus gebracht. Het allercurieuste van de zaak is, dat door weer andere geleerde oudheidkenners reeds vele jaren geleden is uitgemaakt, dat Romulus en Remus en Numa Pompilius en Tarquinius Priscus, en al die andere oude heeren van zeven eeuwen voor onze jaartelling, nooit bestaan hebben, — hetgeen de schoolleeraars echter niet heeft belet, om ons in onze jonge jaren de hersenen te laten vermoeien met het van buiten leeren dier gefantaseerde namen.

Nu, 't is nog beter, dat de menschen met woorden ruzie hebben over een hoop oude beenderen, dan met vuisten en revolvers vechten over de vraagstukken der politiek.

Een zeldzame uitspraak is door een der Berlijnsche rechtbanken geveld. Een redacteur der Vorwärts had naar leiding van het gerechtmakend Lobtaur-geval voor de Dresdener rechtbank, geschreven dat het trouwens bekend was hoe de Saksische rechters de arbeiders

als menschen van minder recht beschouwden als anderen.

Daarvoor werd hij vervolgd door het Openb. Ministerie te Berlijn dat 6 maanden gevangenisstraf eischte.

De rechtbank echter sprak den beklagde vrij, op grond dat hij de waarheid zijner bewering bad weten aan te toonen. In drie vonnissen van Saksische rechtbanken had het Berlijnsche gerecht erkend overwegingen te hebben aangetroffen waarbij op de arbeiders, met name de sociaal-democraten, niet het gewone recht toepasselijk geacht werd.

Deze uitspraak, waarbij de eene rechtbank openlijk de partijdigheid van de andere erkent, wekt begrijpelijkerwijze groot opzien. Het Berl. Tageblatt wijdt er een artikel aan onder het opschrift: — herinnering aan den molenaar van Sans-Souci en Frederik den Groote.

»Er zijn nog rechters in Berlijn.

Vier volwassen Joden verschijnen voor een loket en een hunner vraagt twee plaatsbiljetten voor volwassenen en twee voor kinderen. Op de bemerking van den ambtenaar, dat hij geen kinderen bij hen ziet, antwoordt een hunner: »Nah, zijn we dan geen kinderen Israëls?"

Niet parlementair. — In Engeland dragen de rechters pruiken en roode toga's. Een beroemd Engelsch rechter behandelde eens een zaak tegen een Ier, die geen Engelsch verstond. Hij zou dus door bemiddeling van een tolk verhoord worden. De beschuldigde zei iets tot den tolk en deze antwoordde iets.

»Wat zegt hij?" vroeg de rechter.

»Niets, mylord."

»Hoe kan je dat nu toch zeggen? We hebben allemaal gehoord dat hij iets zei. Komaan, wat was het?"

»Mylord," zei de tolk bevend; het had niets met de zaak zelve te maken."

»Wanneer je mijn vraag niet wenscht te beantwoorden zal ik jou ook vervolgen. Welnu, wat zei hij?"

»Wel mylord, u neemt me niet kwalijk, maar hij zei: Wie is dat oude wijf met dat roode bedgordijn om zijn lichaam?"

Officieële Berichten.

Civiel Departement.

ONTHEVEN:

eervol, van de waarneming der betrekkingen van directeur der hoogere burgerschool te Soerabaja en van directeur der burgeravondschoon aldaar, Mr. J. Luitjen, wordende hij tevens benoemd tot de vroeger door hem bekleede betrekking van leeraar in de staatswetenschappen en geschiedenis bij eerstgenoemde school.

BENOEMD:

tot directeur der hoogere burgerschool te Soerabaja, zoomede tot directeur der burgeravondschoon aldaar, Dr. K. M. Mertens, vroeger die betrekking bekleed hebbende, onlangs van verlof uit Europa teruggekeerd.

GESTELD:

tot ultimo December 1899, of zooveel korter als zal blijven voldoende te zijn, ter beschikking:

van den voorzitter der landraden te Poerwakarta (Krawang) en Bekasi (Batavia), om te worden belast met griffierswerkzaamheden bij eerstgemelde rechtbank, de 1e klerk ter griffie van den landraad te Semarang W. Claasz;

van den voorzitter van den landraad te Probolinggo, om te worden belast met griffierswerkzaamheden bij die rechtbank, de 1e klerk ter griffie van den landraad te Bangkalan C. H. Ham.

bij de kamer van koophandel en nijverheid te Makassar.

ONTSLAGEN:

wegens vertrek, eervol als lid, W. Thomann.

BENOEMD:

tot lid, R. D. Bloemendaal, gereerd vennoot der firma Jenny & Co.

VERLEEND:

wegens ziekte, een tweejarig verlof naar Europa, aan den assistent-resident van Bora (Rembang), P. H. van Andel, en aan den onderwijzer der 2e klasse bij het openbaar lager onderwijs voor Europeanen F. Hellwig.

ONTSLAGEN:

op verzoek, eervol uit 's lands dienst, de civiel gezaghebber van Tontoli (Celebes en Onderhoorigheden), E. M. A. Niels.

Schutterijen, enz.

Bij het korps schutterij in het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden.

ONTSLAGEN:

Op verzoek, wegens vertrek, eervol, de 2e luitenant Mr. A. W. de Pauly.

BEVORDERD:

Bij den staf, tot 1en luitenant-auditeur, de 2e luitenant-auditeur Mr. F. D. E. van Ossenbruggen.

BENOEMD:

Bij de compagnieën tot 2en luitenant, de sergeant J. P. W. Timmermans.

Militair Departement.**VERLEEND:**

wegens langdurigen dienst, een jaar verlof naar Europa, aan den kapitein der infanterie H. Schokker.

Door den commandant van het leger en chef van het departement van oorlog in Nederlandsch-Indië.

OVERGEPLAATST:

bij het 9e bataljon, de kapitein bij het 2e bataljon L. M. Leijh.

INGEDEELD:

bij het subsistentenkader te Batavia, ter nadere indeeling, de officier van gezondheid der 2e klasse L. A. Demmers, van voor memorie bij het leger terug.

Telegrammen.**UIT DE JAVABODE:**

LONDEN, 23 Juli.

Groote opschudding verwekte te Parijs de publicatie van een telegram, door den tsar van Rusland aan prins Louis Napoleon op zijn geboortedag gezonden, in welk telegram de hoop wordt uitgesproken dat elk jaar hem nader zal brengen tot het culminatiepunt van zijn leven, bij het bereiken waarvan de wenschen zijner vrienden, die even talrijk zijn in Frankrijk als in Rusland, verwezenlijkt zullen worden.

In de plaats van Alger is opgetreden als minister van oorlog van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika de heer Elihu Root.

OLEHLEH, 23 Juli.

Van 8 tot 19 Juli werd er voortgewerkt aan den weg door Geudong, die gereed kwam tot de vlakke oostelijk van Moelieng.

In alle richtingen werd uit het nieuwe bivak Aloeë Kedjoeroean gepatrouilleerd en het terrein opgenomen. Nergens werd verzet ondervonden. Alleen werden eenige grassnijders buiten het bivak door een tweetal Atjehers overvallen; zij doodden en wonden twee. De vermoedelijke dader werd kort daarop gegrepen en naar Lho Semawé opgezonden. Verder werden twee gewapende Atjehers, die zich verzet hadden tegen de fourageering van gaba, opgebracht en vervolgens neergeschoten.

T. Radja Moeda Brahim is voorloopig als hoofd van Geudong erkend, doch ontvangt geen hasil, zoolang zijn broeders zich niet onderwerpen. De hoofden van Moelieng, Aron en Nibong maakten hun opwachting bij het bestuur. Naar luid van verschillende berichten is T. Tji Peusangan den 4den Juli te Matang Koeli gewond geraakt en vervolgens in Boven-Pentoë overleden. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Toekoe Madjit.

Den 20sten Juni werd het bivak geudé Geudong verlaten en opgerukt naar het gebied om de Kerti-rivier, waar in het noordelijk gedeelte vak Araboengkoe een nieuw bivak betrokken werd.

In den nacht van 20 op 21 Juli sneuvelde de europeesche fuselier van der Meersche. Bij een verkenning van de cavalerie werden twee vijanden neergelegd. Den 22sten Juli rukten twee colonnes uit naar Matang Koeli en de strandgampongs. Het bleek dat tusschen de Kerti en Pajaba de gajoes allen waren afgetrokken, terwijl het verzet zich concentreerde in Matang Oebi en Pentoë.

BUITENZORG, 24 Juli.

VERLEEND:

een tweejarig verlof naar Europa, wegens ziekte, aan den leeraar van de afdeling B. van het gymnasium Willem III mr. C. W. Margadant.

ONTSLAGEN:

eervol, op verzoek, uit 's lands dienst, de chef der contrôle bij de staatsspoorwegen op Java H. E. Wagenaar.

BEVORDERD:

tot kapitein-kwartiermeester, de 1e luitenant-kwartiermeesters W. A. Nugteren, J. F. L. Schneider en J. W. H. Roeder; tot 1e luitenant-kwartiermeester, de 2e luitenant-kwartiermeesters W. F. Wouters, C. P. J. Süverkrupp, J. F. C. Nienhuis, B. H. J. van Deutekom, A. H. van Mastrigt en H. van der Palm.

De rijksbestierder van Djogjakarta, Raden Adipati Danoe Redjo, is den 21sten dezer overleden. De oudste hoofdregent, Raden Toemenggoeng Tjokra Ningrat is door den sultan met deze functiën belast.

Egypte wordt beschouwd als besmet te zijn wegens pest; vaartuigen vandaar zijn onderworpen aan een quarantaine van 9 dagen.

De kleine gouden ster van verdienste is toegekend aan den regent van Pandeglang Raden Toemenggoeng Soera Winangoen.

Ontvangdagen te Bandoeng.

Resident . . . . . 1e en 3e Zaterdag.
Regent . . . . . 1e Woensdag.
Majoor von Winning. . . 2e en 4e Woensdag.
Luit.-kolonel G. G. J.
Notten, Tjimahi . . . . 1e en 3e Woensdag.

H. H. abonnées worden beleefd verzoekt de abonnementsgelden op de Preangerbode 2e SEMESTER over te maken aan De Administratie.

Advertentiën.

Hartelijk dank, ook namens onze ouders, aan allen die blijken gaven van belangstelling in onze verloving.

C. Ch. ROGGEVEEN.

M. VAN DEN BERG.

Staatsspoorwegen op Java.**Westerlijnen.**

Wordt bekend gemaakt, dat met ingang van 1 Augustus a.s. de tijdelijke stopplaats RANTJAKENDAL, gelegen tusschen RANTJA-EKEK en HAOER POEGOER wordt opgeheven.

De Chef der Exploitatie,

S. SCHAAFSMA.

732

ZIJ BLIJVEN

nog maar één week

DE MUTOSCOPEN,**DE MUTOSCOPEN**

staan van af heden in de

Preanger Bazar,

de goedkoopste toko te 737

Bandoeng.**Premieleening**

der

Mij. voor de Cultuur van Yezelplanten.

De uitbetaling der aflossings-sommen van de 600 aandelen, welke op 17 dezer zijn uitgeloot, zal aanvangen op Zaterdag 22 Juli ten kantore der Maatschappij, Alting-straat, SEMARANG, dagelijks van 10-12 uren.

De tweede trekking der genoemde premie-leening is onherroepelijk vastgesteld op Donderdag 17 Augustus 1899.

De directeur:

ENKLAAR V. GUERICKE.

725

DE VRIES & FABRICIUS

Ontvingen:

CALCEERPAPIER blauw en wit, per rol van 20 meters f 15.—, per meter f 1.—

SCHILDERLINNEN à f 1.— per rol (1.03 x 0.70).

OLIEVERFPENSEELEN (echt dassenhaar) in verschillende grootten en prijzen.

EMAILVERF in diverse kleuren, per busje f 0.70.

Gezuiverde LIJNOLIE à f 0.50— per fleschje.

TERPENTIJNOLIE à f 0.50— per fleschje.

Verdunding voor EMAILVERF à f 0.50 per busje.

HOUTSKOOL per pijp f 0.04.

STEPHENS BLUE BLACK COPYING INKT, in heele, halve en 1/4, kruiken.

COURANTEN-HOUDERS voor leestafels à f 0.75 per stuk. 639

Een Jongmensch (Europeaan) gedurende een jaar als **Tabaks-Assistent** in Deli werkzaam, bekend met **BOEKHOUDING**, zoekt plaatsing op eene landelijke onderneming. Brieven onder letters L. W. M. adres Boekhandel VISSER & Co., Weltevreden. 722

Te koop: Pacha, winner der laatste harddraverij te BANDOENG. Te bevragen Hotel TJIANDJOER. 734

Te koop: PRETENTIE f 177.— op P. VELLEMA, Vendumeester te Bandoeng. 718 W. F. A. LOONEN.

E. DUNLOP & Co. BANDOENG.**Ned.-Ind. Sigaren-Magazijn.****SIGARETTEN.**

THREE CASTLES.

KAISER I HIND.

VAFIADES, (NARCISSUS) goud punten.

VAFIADES, (DAMES) mondstukken.

VAFIADES, (BEST EGYPTIAN).

VAFIADES, (FINE FLAT) No. 3.

VAFIADES, (EXTRA-FINE) No. 7.

VAFIADES, (RAMESSES).

ENCHANTERESSE, No. 1.

MELACHRINO, No. 8.

IMPERIAL, G. F.

SCHWEPPE'S**Genuine „GINGER ALE.”**

BETUWSCHE

Aalbessen en Kersen

op eigen nat. 96

DE GROENTETUIN

Handleiding voor de cultuur van europeesche groenten in Nederlandsch-Indië

door E. J. VOÛTE.

Prijs f 1.90.

Fr. p. post f 2.15

DE VRIES & FABRICIUS,

642

Bandoeng.

Nieuw!**Handelskaart van Java en Madura.**

UITGAAF 1899. DE BUSSY.

Prijs onopgeplakt . . . . . f 18.—

opgeplakt in rollen . . . . . „ 28.—

DE VRIES & FABRICIUS,

686

BANDOENG.

Ontvangen per laatste Steamer:

JOHANNA VAN WOUDE. Onder Ons . . . f 3.50

THÉRÈSE HOVEN. Uit 't Land der Klap-

perboomen . . . . . > 3.50

MELATI v. JAVA. Bonte Wimpels . . . > 2.50

A. L. G. BOSB. TOUSSAINT. De verrassing v. Hoeij

in 1595 . . . . . > 1.75

id. Het huis Honselaarsdijk

in 1638 . . . . . > 1.75

id. Een Kroon voor Karel den

Stouten . . . . . > 1.75

id. De Delftsche Wonderdok-

ter, 2 dln. . . . . > 3.50

id. Graaf Pepoli . . . . . > 1.75

C. GOEDKOOP. Hilda van Suylenburg

ing. . . . . > 3.75

A. WERUMBUS BUNING en J. A. KRUIJT.

Gids voor Reizigers. Met de Holl.

Mail naar Indië en terug . . . . . > 4.—

LOUISE MÜLLBACH's historische romans,

per deel, gebonden in stempelband. > 2.50

DE VRIES & FABRICIUS,

BANDOENG.

Verkrijgbaar:

à tien gulden per gantang,
Djatinangor's prima Theezaden,
gewonnen uit een plantsoen aangelegd van

UITGEZOCHTE

ASSAM (BAZALONY) ZADEN.

Aanvragen te adresseeren aan den admi-
nistrateur van DJATINANGOR.

Halte RANTJA EKEK. 95

Schoenmakers-atelier te Bandoeng

KEDJAKSAN-GIRANG.

Ondergeteekende heeft de eer het geachte
publiek van Bandoeng en omstreken te be-
richten, dat hij alhier een atelier heeft geopend
voor DAMES-, HEEREN- en KINDER-
SCHOENEN en alles wat verder tot dat vak
behoort. *Beleefd aanbevolen,*

666 P. J. H. OTTEN.

Haagsche Hopjes en Caramels mouse et Chocolat.

KUIJL & VERSTEEG, Bandoeng.

Koks, Koek- en Banketbakkers.

ROOKVLEESCH gesneden per ons.	f 0.40
ROLPENS " pd.	" 0.75
ROGGEBROOD zonder krenten	" 0.30
idem met "	" 0.35
idem in blik.	f 0.80 0.90
ONTBIJTKOEK en SUKADEKOEK.	" 0.80

OPRUIMING van een groote factuur prachtige

Lampenkappen.

De prijzen worden verminderd à contant met 20%

Droog gebak—Pasteitjes—Vleeschschotels—Ragouts

38

Levering van fijne gebakken.

Puddingen, Ijs-Sorbets, Caramels.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

SOERABAYA CHINEESCHE VOORSTRAAT.

Commissarissen voor Indië: H. E. LEVERT, Agent v. d. Ned.-Ind. Escompto-Maatschappij te Soerabaya.
Mr. J. W. RAMAER, Advocaat en Procureur te Soerabaya.

Directeur " " JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN JR.
Inspecteur " " J. KAT.

Onlangs zijn de Tarieven belangrijk uitgebreid, en de Algemeene Voorwaarden zeer ten gunste der
verzekerden gewijzigd.

Raadpleeg daarom hare gunstige Tarieven en Voorwaarden!

Zeer voordeelige tarieven voor kinderverzorging.

AGENTEN:

J. FABRICIUS — Bandoeng.
E. BÜHLER — Buitenzorg.
W. GOUIJN — Soekaboemi.

C. G. KOLFF — Tjiandjoer.
J. C. BROUWER — Tassikmalaja.
H. J. N. SIMONS — Garoet.

33

Vertegenwoordiging der POPE-RIJWIELEN.

COLUMBIA: f 200.—, f 225.— en f 285.—

HARTFORD: f 160.—

VEDETTE: f 130.—

KINDERRIJWIEL: f 80.—

Gemakkelijke betalingsconditiën.
RIJWIEL ONDERDEELEN.
REPARATIËN.
VERHUUR.

A. G. A. BOERS, Bandoeng.
KEDJAKSAN-GIRANG (voorheen toko MEIJER).

Afdeeling
FOTO-ARTIKELEN.

Eenige artikelen o. a. GEVOELIGE

PLATEN reeds voorradig.

DONKERE-KAMER DISPONIBEL.

Ontwikkeling van platen tegen billijk tarief.

Vraagt: Spiritus gassnelkokers à f 1.—

Morses: Metaalverf in 5 kleuren à f 1.—

In commissie | 1 geheel nieuw DAMES-RIJWIEL „FORTUNE”. 100

In commissie: 1 zoo goed als nieuwe HARTFORD-RIJWIEL.

In commissie: 1 Camera 18 bij 24 met prima SUTHER-LENS, MOMENTSLUITER 6 Chassis enz., enz. in kisten.

Bandoengsch Modemagazijn

ontving een keurige factuur:

Prachtige WAAIERS, quipure KANTEN,
witte CRÈME en zwarte KANTSTOF, SA-
TIJN en SURAH, gekleurde GIT-, GOUD-
en PAREL-AGREMENTEN, zwarte en ge-
kleurde GIT-, PAREL- en HUZARENGAR-
NITUREN, Zijden LINTEN, KOUSEN,
HANDSCHOENEN, SHAWLS, Fransche
BORDUURSELS, KINDERSOKJES en KA-
PERTJES etc., etc. 69

J. R. DE VRIES & Co.

TOKO- en VENDUHOUDERS, BANDOENG.

Ontvangen:

Manilla-, Hollandsche en Havana-Sigaren,
SIGARETTEN en TABAK in diverse soorten.
PETROLEUM-KOOKTOESTELLEN (2- en
3 lights).

REISKOFFERS in diverse grootten.

Concurrerende prijzen. 736

DIENSTREGELING TUSSEN BANDOENG EN TJIMAH.

Richting BANDOENG — TJIMAH.

STATION	Gm. tr.	L. tr.	Gr. tr.	L. tr.	Gm. tr.	L. tr.	Pr. tr.	L. tr.	Gm. tr.	Gr. tr.	L. tr.
STOPPLAATSEN	No. 5	No. 31	No. 101	No. 33	No. 9	No. 35	No. 7	No. 37	No. 11	No. 105	No. 39
HALTE.	1e, 2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	1e, 2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.
Bandoeng V	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	N.M.	N.M.	N.M.	N.M.
Andir "	5.40	6.14	7.7	8.48	9.53	10.45	11.57	1.27	2.25	3.8	4.33
Tjimindi "	door	6.21	7.14	8.55	10.—	10.52	door	1.34	2.32	3.15	4.40
Tjimahi A	door	6.28	7.21	9.2	10.7	10.59	door	1.41	2.39	3.22	4.47
							N.M.				
	5.57	6.35	7.28	9.9	10.14	11.6	12.8	1.48	2.46	3.29	4.54

Richting TJIMAH — BANDOENG.

HALTE	L. tr.	Gm. tr.	L. tr.	Gr. tr.	L. tr.	Pr. tr.	Gm. tr.	L. tr.	Gr. tr.	L. tr.	Gm. tr.
STOPPLAATSEN	No. 32	No. 18	No. 34	No. 104	No. 36	No. 24	No. 22	No. 38	No. 106	No. 40	No. 26
STATION.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	1e, 2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	2e en 3e kl.	1e, 2e en 3e kl.
Tjimahi V	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	N.M.	N.M.	N.M.	N.M.	N.M.	N.M.
Tjimindi "	6.45	8.17	9.18	10.14	11.20	12.9	12.45	2.3	4.12	5.11	5.50
Andir "	6.53	8.25	9.26	10.22	11.28	door	12.53	2.11	4.20	5.19	5.58
Bandoeng A	7.—	8.32	9.33	10.29	11.35	door	1.—	2.18	4.27	5.26	6.5
	7.6	8.38	9.39	10.35	11.42	12.20	1.6	2.24	4.33	5.32	6.11

Snelpersdruk DE VRIES & FABRICIUS, Bandoeng.

Brieven uit Batavia.

23 Juli.

Voor een goed bezette zaal werd Vrijdagsavond door de officiers-tooneelvereniging te Meester-Cornelis in den schouwburg alhier opgevoerd het blijspel van Von Moser *Een man van de wereld* en wel ten behoeve van het fonds voor ziekenverpleging. De voorstelling voldeed zeer goed en zoowel publiek als acteurs konden tevreden huiswaarts keeren, de eersten omdat zij waar voor hun geld gekregen hadden, de tweeden omdat het doel, door hun met die voorstelling beoogd, ten volle bereikt was en er na aftrek van de noodzakelijkste uitgaven waarschijnlijk nog een aardig bedrag zal overschieten om aan bovengenoemd fonds uittekeeren.

De gelegenheden, dat men hier anders eens een hollandsch tooneelstuk, al is het dan maar een vertaald, kan zien, zijn echter uiterst zeldzaam, hetgeen mij nog steeds onbegrijpelijk is.

Vindt men toch dikwijls op zelfs kleine plaatsen hier in Indië liefhebberij-tooneelgezelschappen, die niet onverdienstelijk spelen, de oprichting van zoo'n gezelschap schijnt hier zelfs al onmogelijk te zijn.

Zonder twijfel zijn toch de noodige krachten aanwezig en wanneer een geschikt persoon zich er voor wilde interesseeren, zouden zij ook wel te vinden zijn. Bovendien zou een beschaafd gezelschap, dat ons nu en dan de tooneelstukken vertolkte, altijd voor zoover binnen zijne krachten ligt, die in Nederland voor het voetlicht komen, zeer zeker op de belangstelling van de zijde van het publiek kunnen rekenen. Zoo goed als de operatroep hier drie maanden achtereen stampvolle zalen trok, zou dit ook dan zeker het geval zijn.

Het idee, destijds met de oprichting van het Muziek- en Tooneelgezelschap beoogd, was goed, doch quaesties onderling, zooals die helaas zoo dikwijls voorkomen, schijnt oorzaak te zijn geweest, dat dit gezelschap het niet verder heeft kunnen brengen dan tot een paar voorstellingen en verder niets meer van zich hooren laat, ofschoon het nog steeds bestaat.

Jammer is het, ofschoon het voor den vooruitgang der plaats pleit, dat onze schouwburg zoo langzamerhand te klein wordt om het kunstminnend publiek binnen zijn muren te herbergen. Een volle schouwburg moge voor de spelers aangenaam zijn, een te volle is voor het publiek zeker minder aangenaam; vooraf plaatsen te bespreken komt niet iedereen van wege zijn werk gelegen en een geheelen avond bij gebrek aan een zitplaats te moeten staan voor zijn geld, is het ware toch ook al niet. Men zal er dan ook wel langzamerhand eens aan moeten gaan denken om dat lokaal op de meest geschikte wijze van meerdere plaatsen te voorzien, hetwelk echter alleen mogelijk schijnt door verbouwing van het geheele gebouw. Doch hoe aan de fondsen te komen? Natuurlijk door middel van een loterij.

Het schijnt mij echter toe dat ook hiervoor de tijden minder gunstig zijn en de directies

enz. van sociëteiten en lefdadigheidsgenootschappen weldra een ander middel zullen moeten zoeken om aan geld te komen. De liefhebberij van het publiek, vooral voor de kleine loterijen? schijnt er zoo langzamerhand af te gaan. Daags toch voor de trekking der loterij ten behoeve der Planten- en Dierentuin waren er alleen hier ter plaatse nog ± een 800-tal loten onverkocht, die toen op de vendutie bij de firma John Pryce verkocht zijn. Zij behaalden echter niet eens den vollen prijs en konden slechts ver beneden de waarde aan den man worden gebracht. Een der oorzaken, waarom die loten zoo weinig aftrek vinden, is waarschijnlijk wel daarin gelegen dat men ze reeds van den beginne af tegen een hoogere dan de vastgestelde waarde moet koopen en de hoofdprijs, gewoonlijk 1000 of 1500 gulden, voor de meeste spelers de moeite niet waar is. Ook schijnt er niet voldoende publiciteit aan gegeven te worden.

De loten der Nederlandsche Staatsloterij daarentegen schijnen zich in eene steeds toenemende belangstelling van de zijde van het publiek te mogen verheugen.

Sedert de verwickelingen aldaar schijnt ook het vertrouwen in de Manilla-loten alhier tot nul gedaald te zijn.

Men hoort er althans niet meer van gewagen, ofschoon er voor een paar jaren, niet-tegenstaande het verbod van invoer van die loten door den gouverneur-generaal van Rees, nog een belangrijken omzet in plaats had. Het heeft mij echter altijd toegeschenen dat die loterij niet heel veel vertrouwen verdiende.

In de dagbladen stond gisteren dat de luitenant-kolonel der artillerie Rost van Tonningen, met verlof in Nederland, de opdracht had gekregen naar Indië terugtekeeren met een stoomschip dat voor of op den 19den Augustus uit Nederland vertrekt. Hiervan zou ik geen melding maken, ware het niet dat er berichten uit Nederland waren komen overwaaien, die meldden dat die hoofdofficier aangewezen of aangezocht was om den nieuwen gouverneur-generaal op diens reis herwaarts als adjudant te vergezellen.

Is dat nu zoo, dan zou er uit volgen dat ook de luitenant-generaal Rooseboom met diezelfde gelegenheid herwaarts vertrekt en dus omstreeks den 22sten of 23sten September alhier kan aankomen. Wat men dan ook beweerd, nl. dat deze heer de overgave en overname van het bestuur niet zoo haastig zou plaats hebben als anders het geval is, doch hieraan eenige dagen zou besteed worden, zou dan juist zijn, daar de aftredende titularis eerst den 4den October met een der booten van de maatschappij Nederland naar Europa vertrekt.

In welk tenue zal de nieuwe titularis alhier zijn intocht doen, in dat van gouverneur-generaal dan wel in zijn militair kostuum? Mij dunkt, de traditie brengt mede dat aan het eerste de voorkeur wordt geschonken.

Omtrent de motieven, die geleid hebben om dezen keer voor dit zoo belangrijke ambt een militair in stede van een burgerpersoon te benoemen, zal het gros van het publiek zeker wel niet ingelicht worden. Het wil mij echter toeschijnen dat, naast de moeilijkheid om een geschikt persoon voor dat ambt te vinden, de toestanden in de nabijheid onzer schoone bezittingen in het Oosten tot die benoeming een niet gering gewicht in de schaal zullen gelegd hebben.

Onvermoeid is, naar ik verneem, onze ijverige legercommandant voortdurend bezig de verdediging van Java tegen een buitenlandschen vijand een stapje nader tot hare oplossing te brengen. De resultaten van dien arbeid zijn natuurlijk geheim, doch zooveel is zeker dat thans aan ieder officier zijn werkring in dat geval is aangewezen en ten minste alles volgens een vast plan is geregeld en zoo min mogelijk aan het toeval is overgelaten. Jammer, dat ook nu weder blijkt hoe stiefmoederlijk het leger bedeed is en o. a. gebleken zou zijn dat er bij een inval in onze gewesten van een buitenlandsche mogendheid een niet onbelangrijk tekort aan officieren van gezondheid zou zijn. Hierin zou echter voor een klein gedeelte te voorzien zijn door tijdelijke indienststelling van civiele geneesheeren, zoover zij namelijk in den civielen dienst te missen zijn, doch dit zullen er niet veel zijn.

Ook daarop zal de voorgenomen uitbreiding der docter-djawa-school dus gunstig kunnen werken.

Het schijnt mij toe dat thans de Oostmoesson werkelijk..... doch ik zou mij aan geen voorspellingen meer wagen en eindig dus voor ditmaal weder.

JAN.

Advertentiën.

Dr. A. C. WITTENROOD,

Verloskundige en Vrouwenarts,
te Weltevreden.

KONINGSPLEIN W. hoek GANG BOENTOE.

Telefoonnummer 589. 711

Spreekuur van 7 uur — 8½ uur.

's namiddags van 5 uur — 6½ uur.

Fr. Ph. PRAHM,

Oogarts. 40

CITADELWEG. WELTEVREDEN.

Spreekuren 7—8½, 11½—12½ en 5—6½ u.

MEULENHOF & Co., Bandoeng.

Toko- en Venduhouders.

Tegen scherp concurreerende prijzen:

TAFEL- en KEUKENBOTER in blikken van één- en twee pond.

BESCHUIT van HUNTLEY en PALMERS en van LÉFÈVRE UTILE, NANTES.

SCHEEPSBESCHUIT „CABIN“.

COGNAC PIERRE CHABANNEU *** en Fine

CHAMPAGNE van ROUBILLIAC & Co.

Gecondenseerde MELK met en zonder SUIKER.

PETROLEUM „DEVOES“, TAFELSUIKER in blikken van 10 pond.

TAFELRIJST eerste en tweede soort.

Goede kwaliteit HOLLANDSCHE SIGAREN van 3.—, en hooger, de 100.

FLANEL en TRICOT voor heeren-COSTUMES.

CRETONS.

PARASOLS.

JACQUARD WOLLEN DEKENS.

Heeren VILTEN- en STROOEN HOEDEN.

Jongens-MATROZEN MUTZEN.

GEËMAILLEERDE BLAUWE PANNEN in stellen van 5 stuks.

STELLEN GLASWERK.

TOILET-, WASCH- en GROENE ZEEP.

PEKALONGANSCHES SARONGS.

Zeer aanbevolen:

PRIMA GENEVER van HOPPE, Schiedam, in vierkante fl. van 1½ liter, en TAFELWIJN CAN-

TENAC SUPERIEUR in ¼ en ½ fl. 655

Feuilleton.

In Nacht.

Naar het Fransche van MATH. de St. VIDAL.

(Vervolg.)

7) „Sterven! Spreekt zoo niet, gij weet niet hoeveel... O! als gij slechts had gewild, wat zou ik u hebben gekoesterd... verzorgd... bemind...”

„Dus gij ook... Ik wist het niet... ik kon het niet gelooven.”

„Ja, ik ook,” antwoordde hij, een weinig ironisch; „gij wist niet, dat ik u liefhad, dat is heel wel mogelijk, want ik heb nooit iets gezegd. Maar indien gij het hadt geweten, zoudt gij het dan geloofd hebben? Ik bedoel, zoudt gij begrepen hebben hoe ik u beminde, met welke innigheid... Wat was ik in uwe oogen anders dan een ongelukkige, met wien men medelijden heeft... O! dat medelijden, wat heeft het mij pijn gedaan!”

Hij was op een voetbankje naast haar gaan zitten en had in zijne brandende handen die van Yvette genomen, die ijskoud waren.

„De rollen zijn nu omgekeerd,” zeide zij haar hoofd naar Remy buigende; „nu hebt gij medelijden met mij.”

„Sinds wanneer zijt gij ziek?”

„Het is nu al drie maanden. O! de ziekte is snel toegenomen; ik was waarschijnlijk vatbaar voor de kwaal. Wij hebben een ongeluk gehad bij een zeilpartij op zee, ik ben een geheelen nacht nat en verkleumd geweest. Sinds dien tijd ben ik altijd lijdende en heeft de koorts mij bijna niet verlaten.”

En had hij zoo weinig gevoel, dat hij u zoo liet...? Hij is toch edelmoedig...”

„Hij had mij geld gegeven. O! ja, maar ik heb het niet willen aannemen, dat vond ik slecht... Het berouw over mijn dwaasheid is gauw gekomen, o, zoo gauw... Ik hoorde den dag vóór mijn vertrek, dat een kleine visschersboot was omgeslagen en dat de matroos, die verdronken was, een weduwe met drie kinderen naliet: ik heb toen aan die weduwe mijn geld gebracht. Zij kon het beter gebruiken dan ik. Zoo kwam het, dat ik bijna zonder geld terugkwam; ik dacht weer te gaan werken, maar ik was te zwak... en toen kwam de nood.”

Zij zweeg eenige oogenblikken en vervolgde toen: „Ziek zijn is niet prettig, is het wel? Nu luister, indien gij om mij hebt geleden, dan zijt ge wel gewroken...”

„Gewroken! op wien wilde ik het zijn? Op u toch zeker niet, ik zou met vreugde tot elken prijs, alle leed van u willen afkopen...”

Wat hem betreft, laten wij daar niet over spreken, laat mij hem vergeten. Gij hebt immers als zeker verteld, dat hij gaat trouwen?”

Remy zweeg een oogenblik, om zich te kunnen beheerschen. Hij had Yvette's handen niet los gelaten, hij had ze nog niet kunnen verwarmen. Eindelijk zeide hij heel zacht op een toon van meegevoel:

„Doet u dat heel veel leed?”

„Neen, niets kan mij meer leed doen,” antwoordde zij uitgeput.

„Waarom niet? Hebt gij hem niet meer lief?”

Omdat ik weet, dat ik ga sterven,” zeide zij, op zijne eerste vraag antwoordende. „En wat komt het er op aan? Een beetje eerder of een beetje later, men vergeet altijd...”

Zij zeide dat zonder tranen, als iemand, die reeds al zijne tranen gestort heeft. Maar hare benauwdheid nam toe; zij beproefde op te staan, om beter te kunnen ademen, maar zij was te zwak en viel dadelijk terug in Remy's armen.

„Schrik niet, indien ik in zwijm val,” bracht zij nauwelijks verstaanbaar uit; „dat overkomt mij de laatste dagen dikwijls.”

Ternauwernood had zijdeze woorden uitgesproken, of Remy voelde, dat zij bewusteloos naast hem neergleed.

Hij was sterk, en zij was zoo licht, zoo teer. Hij hield haar een oogenblik tegen zijne borst gedrukt; het hevige kloppen van zijn hart had haar weer in het leven moeten terugroepen. Maar zij was van niets meer bewust. Haar hoofd was op zijn schou-

J. R. DE VRIES & Co.

TOKO- en VENDUHOUDERS, BANDOENG.

Weder ontvangen:

ROOKSPEK in stopflesschen.
 ROOKWORST > dito.
 ROLPENS > dito.
 Versche WESTF. HAMMEN.
 BOTER in vaatjes en blikken, van de bekende fabriek WIJSMAN.
 SPECULAAS (VERKADE) in blik.
 BISQUIT (HUNTLEY & PALMERS).
 Versche GRONINGER KOEK.

Concurrerende prijzen. 735

De echte

PPAFF-NAAIMACHINES

worden op JAVA uitsluitend geïmporteerd door

GEO. WEHRY & Co.,

Depots bij

Batavia, Cheribon en Soerabaia,

KHOE HONG THAY, Bandoeng en
TJOE BENG YANG, Soekaboemi.

9

Horlogerie, Byouterie.

Ateliers.

In mijn HORLOGEMAKERS-ATELIER worden alle voorkomende REPARATIËN aan uurwerken met de meeste accurate uitsluitend door GEËXAMINEERDE EUROPEESCHE HORLOGE-MAKERS verricht en wordt voor elke reparatie minstens een jaar GARANTIE gegeven.

In dit atelier, dat naar de eischen des tijds is ingericht, worden de fijnste REMONTE-STUKKEN nieuw aangemaakt.

REPARATIE van muziek-instrumenten, naaimachines, optische instrumenten, vélocipèdes, enz., enz.

In mijn GOUDSMIDS-ATELIER worden alle BYOUTERIËN naar de europeesche nouveautés dan wel naar teekening aangemaakt en staat dit Atelier voortdurend onder deskundig europeesch toezicht.

Het staat der Clientèle vrij om goud, zilver en edelgesteenten zelf te leveren.

REPARATIËN worden vlug, netjes en tegen matige prijzen uitgevoerd.

Garantie.

Voor STEENEN zoowel als voor GOUD en ZILVER wordt door mij de uitgebreidste garantie verleend.

Voor alle UURWERKEN, door mij geleverd, verleen ik van een tot vijf jaar garantie; eveneens wordt voor elke REPARATIE, aan UURWERKEN dan wel BYOUTERIËN verricht, ten volle gegarandeerd.

Mocht evenwel na de aflevering blijken, dat het een en nader eventueel niet in orde is, dan wordt desgewenscht het kostende onmiddellijk gerestitueerd.

74

Fröbelschool te BANDOENG.

Aangifte van leerlingen bij de directrice, Mejnuffrouw WARNSINCK.

Tarief der Schoolgelden:

- 1o. Bij een maandelijksch inkomen van f 300 en daarboven:
  - > 5 voor één
  - en > 3 > elken volgenden leerling uit hetzelfde gezin.
- 2o. Bij een maandelijksch inkomen beneden f 300:
  - > 3 voor één
  - en > 2 > elken volgenden leerling uit hetzelfde gezin.

226 De Commissie van Toezicht.

der gevallen; hare haren, welke waren los gegaan, verspreidden zich naar alle kanten, hij voelde ze tegen zijn hals en op zijne handen. Hij legde haar met veel voorzichtigheid languit op het kleed voor den haard, strekte zich naast haar neder en schoof toen zijn arm onder haar hoofd om haar te ondersteunen; met zijn vrij gebleven hand streelde hij haar langs het gelaat, elke lijn van hare vermagerde trekken volgend.

Hij zag haar nu, zijn droom was verwezenlijkt, zij verborg zich niet meer, zij behoorde hem, geheel aan hem. En hij liet den vrijen loop aan alles, wat zijn hart aan hartstocht had opgezameld en verborgen. Het waren onsamenhangende woorden van aanbidding, het was eene ijhoofdigheid, die hem als het ware, buiten zijn weten, dronken maakte.

(Slot volgt.)

Brand-Assurantie-Maatschappij

„INSULINDE”

gevestigd te BATAVIA.

Agent te Bandoeng, C. DIECKHAUS. 89

Deze Maatschappij neemt tot concurrerende premiën verzekeringen aan op GEBOUWEN, INBOEDEL, PAKHUIZEN, GOEDEREN enz., enz.

H. H. AMATEUR FOTOGRAVEN.

't billijkste en beste adres voor uwe artikelen is

„t Indisch Fototechnisch Bureau”

tegenover het Postkantoor Weltevreden.

Beleefd aanbevolen

L. J. J. G. Korndörffer.

Prijscourant gratis.

87